

Szabó Miklós A Szovjetunió története

ELŐSZÓ

Ez a könyv annak a meggyőződésnek köszönheti keletkezését, hogy eljött az idő megírni egy "görög mitológiát felnőtteknek".

A fenti mondattal kezdődik Kerényi Károly Görög mitológiájának előszava. Már három éve elhatároztam, hogy ezt választom Szabó Miklós előadás-sorozatának mottójául, ha valaha is sikerül könyvvé szerkesztenem. Ez ugyanis nem szigorú értelemben vett történetírás, inkább a "XX. századi politikai mitológia" egyik fejezetének rövid összegzése. Ezzel nem le, hanem fölértékelni kívánom a Rektor Úr tanári teljesítményét. Tíz évvel ezelőtt, mint Szabó Miklós

egyszemélyes szabadegyetemének hallgatói nem egyszerűen a tényekre voltunk kíváncsiak, hanem a hipotézisekre is. Azt szerettük volna megérteni, hol élünk, milyen erők határozzák meg sorsunkat. Nem csak a történelem iránt érdeklődtünk, világmagyarázatot akartunk hallani - ez az egyik ok, amiért "mitológia"-nak nevezem ezt a könyvet.

Ma már sokkal több tény ismert és az olvasó valószínűleg nem élheti át azt az élményt, amit az előadások hallgatása jelentett. A történet sok epizódját több változatban is olvashattuk az elmúlt években, még több variációt hallottunk - ez a másik ok, amiért a "mitológia" szó eszembe jutott.

Az előadások időpontja korszakhatárnak tűnik: már Andropov elnöksége idején láthatóvá vált az, amire e könyv utolsó mondata utal: a Szovjetunió elveszítette a nyolcvanas évek "high-tech" fegyverkezési versenyét, gazdasága fölélte az összes elpazarolható erőforrást és ma már formálisan nem is létezik. Nagy a kísértés, hogy a felbomlás - vagy átalakulás - krónikáját is megírjuk, de az egy másik történet. A kéziratot tehát nem egészítettük ki az 1983 utáni események leírásával, mert meg akartuk őrizni dokumentum-jellegét: az 1983 tavaszán Szegeden rögzített 12 óra szövegét tartalmazza. (Szabó Miklós ugyanis nemcsak Budapesten tartott előadásokat. A két legfontosabb szemeszt - a szovjet és a magyar kommunista pártok történetéről - Szegeden is megismételte.) A felvétel leírásakor csak a feltétlenül szükséges korrekciókat - központosítás, esetleges ismétlések kihagyása, szórend átalakítása, etc. - végeztem el, továbbá kiegészítettem a legfontosabb adatokat és dátumokat tartalmazó lábjegyzetekkel. Minden új adat a lábjegyzetekbe került, az előadások szövegét nem változtattuk meg.

A szerzőnek csak nagyon kevés ideje volt a kézirat korigálására, ezért nem törekedtünk minden adat forrásának megjelölésére - talán nem is lettünk volna rá képesek. Nem állítottunk össze részletes irodalomjegyzéket sem, csak néha hivatkozunk más könyvekre, akkor is elsősorban arra, amit akkoriban olvastunk, tehát szamizdatra és külföldön megjelent könyvekre, folyóiratokra.

Végül figyelmükbe ajánlom Szabó Miklós egyéb tanulmányait valamint a huszadik századi magyar történelemről tartott hasonló előadás-sorozatot is.

Jankó Attila

Szeged, 1991. december 30.

<http://mek.niif.hu/02100/02129/index.phtml#>